

Statenvoorstel nr. PS25-000970

Datum	PS-kenmerk	Inlichtingen bij
23 december 2025	PS25-000970	H. Nijkamp
		JE.Nijkamp@overijssel.nl

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Verordening Rechtspositie decentrale ambtsdragers Overijssel 2026

Bijlagen

- I. Ontwerpbesluit
- II. Overzicht 'was-wordt'
- III. Circulaire 'Toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet'
- IV. Wijziging Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (d.d. 16 december 2024)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (verder: Besluit) is per 9 januari 2025 gewijzigd. Daarom is het nodig de Verordening Rechtspositie decentrale ambtsdragers Overijssel 2019 (verder: Verordening) aan te passen. Aangezien de vorige actualisatie van de Verordening in 2019 heeft plaatsgevonden, is ervoor gekozen de Verordening in zijn geheel te actualiseren en niet te werken met een wijzigingsverordening. In de geactualiseerde Verordening zijn de wijzigingen in het Besluit verwerkt. Verder is gebleken dat het op basis van de circulaire 'Toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet' niet mogelijk is om Burgerleden een dagvergoeding te verstrekken voor het bijwonen van vergaderingen/bijeenkomsten maar dat een Burgerlid recht heeft op een vergoeding per vergadering. Ook dit is aangepast in de Verordening. In voorliggend statenvoorstel wordt ook informatie gegeven over andere relevante wijzigingen van het Besluit die niet leiden tot wijziging van de Verordening.

Inleiding en probleemstelling

Met ingang van 9 januari 2025 is het landelijke Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (verder: Besluit) gewijzigd. In het Besluit en in de gelijknamige Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers (verder: Regeling) staan de regels over rechtspositionele zaken van onder meer leden van Provinciale Staten (PS) en Commissieleden. Veel zaken zijn daarin uniform en uitputtend geregeld. Dat wil zeggen dat deze voor iedere provincie hetzelfde zijn en er door provincies niet van kan worden afgeweken. Op enkele onderdelen geeft het Besluit nog ruimte om op provinciaal niveau bepaalde keuzes te maken of nadere regels te stellen. Deze nadere regels moeten worden vastgelegd in een provinciale verordening. In deze provincie is dat de Verordening Rechtspositie decentrale ambtsdragers Overijssel (verder: de Verordening) die in 2019 door PS is vastgesteld. Er is een besluit van uw Staten nodig om de Verordening weer in overeenstemming te brengen met het Besluit. Daarbij is er voor gekozen om onderwerpen die al uitputtend zijn geregeld in het Besluit en/of de Regeling, niet ook op te nemen in de Verordening. Voor een compleet beeld van de rechtspositie van Staten- en commissieleden geldt dus dat zowel het Besluit en de Regeling alsook de provinciale verordening geraadpleegd moeten worden.

Participatie samenleving

De (wijziging van) de Verordening heeft geen effect op de leefomgeving of anderszins voor inwoners. Deze zijn dan ook niet betrokken bij de actualisatie van de Verordening.

Overwegingen, dilemma's en risico's

Per 9 januari 2025 is het landelijke Besluit gewijzigd en zijn onderstaande zaken veranderd.

Per wijziging wordt aangegeven of dit leidt tot aanpassing van de Verordening.

a. Mogelijkheid voor toekennen toelage voor vaste voorzitters van commissies

In het Besluit wordt de mogelijkheid geboden een gemaximeerde toelage (maximaal € 153,33 per maand) voor de vaste voorzitter van een Statencommissie vast te stellen. De toelage kan worden toegekend als PS van oordeel zijn dat de belasting en het tijdsbeslag van het vaste voorzitterschap van een commissie als bedoeld in artikel 80 van de Provinciewet niet redelijkerwijs tot het reguliere werk van een statenlid geacht kunnen worden te behoren. Bij de afweging of dit wenselijk wordt geacht, gaat het dus om de belasting en het tijdsbeslag. Uit inventarisatie onder de commissievoorzitters is gebleken dat zij de belasting en het tijdsbeslag van hun taak niet als dermate hoog ervaren dat er een extra toelage tegenover zou moeten staan. Met dit standpunt van de commissievoorzitters stelt het presidium voor geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot toekennen van een toelage voor vaste voorzitters van commissies.

b. Uniforme voorziening voor arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden

Het Besluit bood de mogelijkheid aan PS bij verordening te bepalen dat Statenleden eenmaal per jaar een bedrag ontvangen ter hoogte van het bedrag van de vergoeding van hun werkzaamheden voor een maand, waarmee zij voorzieningen kunnen treffen ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Het bedrag dient als compensatie voor het feit dat Statenleden vaak een deel van de werkweek voor de Staten bezig zijn en daardoor in hun hoofdfunctie minder pensioen kunnen opbouwen. Uit een landelijke evaluatie van het Besluit kwam naar voren dat dit in de praktijk vaak leidde tot een ongewenste politieke discussie en beeldvorming ('13e maand') die een inhoudelijke discussie in de weg stond. Ook bleek er behoefte te zijn aan flexibilisering in die zin dat de voorziening daadwerkelijk voor pensioenvoorziening kan worden ingezet en dat deze niet ook van toepassing kon zijn op de ambtsdragers die al met pensioen zijn. Gelet op deze twee bezwaren is in het Besluit gekozen voor een centrale, voor alle betrokken volksvertegenwoordigers geldende regeling, met dien verstande dat degenen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, hierop geen aanspraak meer kunnen maken. Hiervoor is door de wetgever gekozen vanwege het doel van de voorziening. Voor degene die de AOW-leeftijd heeft bereikt, is het immers onmogelijk zich alsnog te verzekeren voor pensioen, nabestaandenpensioen of arbeidsongeschiktheid. De grens is gelegd bij de AOW-gerechtigde leeftijd en niet bij de daadwerkelijke pensioendatum. Omdat er nu een landelijk uniforme uitputtende regeling is opgenomen in het Besluit, kunnen PS daar bij verordening niet (meer) van afwijken. Aangezien van deze keuze in Overijssel geen gebruik werd gemaakt en dit niet is opgenomen in de huidige Verordening, is het niet nodig de Verordening hier op aan te passen.

c. Vergoeding voor verblijfkosten PS- en commissievergadering

Een vergoeding van reiskosten voor het bijwonen van een vergadering van PS en van een vergadering van een Statencommissie was al mogelijk. In de praktijk bleek er ook behoefte aan de mogelijkheid voor het incidenteel vergoeden van verblijfkosten ingeval van dat woon-werkverkeer. Dit kan bijvoorbeeld spelen in een situatie waarbij het niet verantwoord is voor een Statenlid (of commissie- of burgerlid) om na een vergadering die tot laat in de avond of nacht heeft geduurd, geruime tijd terug te rijden naar de woonplaats. Een ander voorbeeld waarin vergoeding van verblijfkosten redelijk is te achten, is als een Statenlid na een langdurige vergadering de volgende ochtend vroeg opnieuw in verband met de volksvertegenwoordigende functie aanwezig moet zijn in de plaats waar de volksvertegenwoordiging vergadert. Er is dan geen sprake van een dienstreis, waarvoor (op basis van het Besluit) wel verblijfkosten vergoed kunnen worden. Daarom is in het Besluit de mogelijkheid geboden om ook, als daar redelijkerwijs aanleiding voor is, verblijfkosten te vergoeden.

Net zoals het de eigen verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdrager is om een bepaalde reis aan te merken als een dienstreis (een reis ten behoeve van de functie), is het ook de eigen verantwoordelijkheid om aanspraak te maken op verblijfkosten bij woon-werkverkeer.

De nieuwe mogelijkheid voor de vergoeding van verblijfkosten in verband met het bijwonen van een vergadering is in het Besluit uitdrukkelijk geclausuleerd door de omschrijving dat daarvoor redelijkerwijs aanleiding moet zijn. Dit houdt in dat de betrokken ambtsdrager dient te motiveren waarom het verblijf nodig was. Het aantonen van die noodzaak is niet de verantwoordelijkheid van het overheidsorgaan.

Daarbij mag het in beginsel uitgaan van de motivering van de ambtsdrager, tenzij die erg onwaarschijnlijk is of in strijd met de regels. Het overheidsorgaan toetst dus slechts marginaal.

Deze nieuwe mogelijkheid is uniform en geldt voor iedere provincie. Daarom leidt dit niet tot aanpassing van/opname in de Verordening.

d. Verduidelijking vergoeding kosten niet-partijpolitiek georiënteerde scholing

Het Besluit regelt dat de kosten voor niet-partijpolitiek georiënteerde scholing voor Statenleden en

commissieleden voor rekening van de provincie komen. Dit is nader uitgewerkt in artikel 7 van de Verordening. In de praktijk bleek er behoefte aan verduidelijking van de genoemde bepalingen op twee punten. Ten eerste werd de huidige bepaling te ruim bevonden, waardoor er een risico bestond dat onredelijke kosten in rekening worden gebracht bij de provincie. Daarom geldt nu de voorwaarde dat de prijs/kwaliteitverhouding redelijk moet zijn. Het gaat om de vraag of de kosten in redelijke verhouding staan tot de door de leverancier van de scholing te leveren prestaties. Hierbij kan ook meegewogen worden of er niet een goedkopere, kwalitatief betere of meer op de betrokkene toegesneden variant mogelijk is. En wellicht wordt een vergelijkbare cursus ook aangeboden op een locatie die dicht bij de woonplaats van de belanghebbende is gelegen. Tevens is als voorwaarde opgenomen dat de kosten niet al uit anderen hoofde worden vergoed.

Ten tweede is nu duidelijk geregeld dat in het kader van niet-partijpolitiek georiënteerde scholing gemaakte reiskosten vergoed kunnen worden en, als daar redelijkerwijs aanleiding voor is, verblijfkosten daarvoor ook voor vergoeding in aanmerking komen.

Deze nieuwe mogelijkheid is uniform en geldt voor iedere provincie. De aanpassing van het Besluit leidt in die zin niet tot aanpassing van de Verordening. Wel is in de Verordening expliciet opgenomen dat de voorziening ook geldt voor burgerleden omdat het Besluit alleen ambtsdragers en commissieleden noemt.

Een andere aanpassing is dat de vergoeding voor kosten van (niet-partijpolitieke) scholing is bepaald op 'maximaal 5%' (van de vaste vergoeding voor werkzaamheden van een Statenlid) in plaats van '5%'. Het idee daarachter is dat bijvoorbeeld (externe) commissieleden met een beperkte taakbelasting niet van rechtswege aanspraak kunnen maken op een vergoeding van 5% maar dat daarvan kan worden afgeweken naar beneden.

Overige aanpassingen

Naast bovengenoemde wijzigingen is er nog een aantal aanpassingen in het Besluit dat meer van technische aard is. De zijn hieronder kort toegelicht.

- Wanneer een volksvertegenwoordiger een uitkering ontvangt in verband met gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, kan de vergoeding voor de werkzaamheden op verzoek van de desbetreffende volksvertegenwoordiger worden verlaagd. Daarmee kan worden voorkomen dat betrokkene naar een lager arbeidsongeschiktheidspercentage wordt uitbetaald en voorkomt dat volksvertegenwoordigers met een beperking, door het enkele feit van de samenloop van uitkering en inkomsten als volksvertegenwoordiger, financieel nadeel ondervinden van deelname aan de politiek. Dit uitgangspunt beperkt zich niet tot de vergoeding voor de werkzaamheden maar geldt nu ook voor de inkomsten als fractievoorzitter of als lid van de vertrouwenscommissie, een onderzoekscommissie of een bijzondere commissie.
- Kosten die in het kader van het stelsel 'bewaken en beveiligen' zijn aangemerkt als werkgeverskosten komen ten laste van het betreffende overheidsorgaan. Dit gold enkel voor kosten ten behoeve van 'een veilige woon- en werkplek' en niet voor vervoerskosten. Het komt echter steeds vaker voor dat decentrale politieke ambtsdragers vanwege bedreigingen een advies krijgen om ook voor privéritten gebruik te maken van de dienstauto. Dit leidt tot een eigen bijdrage en belastingheffing voor de privékilometers, hetgeen niet gewenst en ook niet beoogd is. Daarom komt de beperking tot kosten ten behoeve van een veilige woon- en werkplek te vervallen en geldt die ook voor vervoerskosten.

Deze nieuwe mogelijkheid is uniform en geldt voor iedere provincie. Daarom leidt dit niet tot aanpassing van de Verordening.

Vergoeding burgerleden

Naast bovengenoemde wijzigingen in het Besluit die leiden tot aanpassing van de Verordening wordt de Verordening ook aangepast op het onderdeel 'vergoeding commissieleden (burgerleden)'. Op dit moment ontvangen burgerleden een vergoeding per vergaderdag, zowel voor informatiedagen als Statencommissiedagen, ongeacht het aantal bijeenkomsten dat op die dag wordt gevolgd. Dit met een maximum van 24 dagen per jaar.

Op basis van de circulaire 'Toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet' is duidelijk dat een burgerlid recht heeft op een vergoeding per vergadering en dat een dagvergoeding niet is toegestaan. Voor de definitie van de term 'vergadering' is aansluiting gezocht bij artikel 80 Provinciewet waar in het eerste lid staat dat PS Statencommissies kunnen instellen die besluitvorming van PS kunnen voorbereiden. Het voorbereidende karakter staat dus centraal; het is niet van belang welke naam aan een vergaderstructuur wordt gegeven.

Over reguliere commissievergaderingen bestaat geen twijfel dat die vallen onder de term vergadering. De onduidelijkheid zit in de werkbezoeken/infosessies. Volgens bovenstaande komen die bijeenkomsten alleen voor vergoeding in aanmerking als sprake is van voorbereiding van besluitvorming. Dit is niet bij alle infosessies/werkbezoeken het geval.

Om een eenduidige lijn te trekken heeft het presidium bepaald dat infosessies/werkbezoeken alleen worden aangemerkt als 'vergadering' (en dus in aanmerking komen voor vergoeding) indien er binnen twee maanden na de betreffende bijeenkomst besluitvorming plaatsvindt over het onderwerp van de infosessie/werkbezoek. Een voorbereidende fase van twee maanden op het moment van besluitvorming klinkt immers aannemelijk.

Overgaan tot uitbetaling per vergadering leidt waarschijnlijk tot extra uitgaven al zijn de financiële consequenties niet volledig te overzien. In 2024 is een bedrag van ruim € 30.000 uitgegeven aan presentiegeld voor burgerleden (gebaseerd op 18 burgerleden en 209 gedeclareerde vergaderdagen). Geen van hen heeft meer dan 24 dagen gedeclareerd. Omdat burgerleden die meer dan één bijeenkomst op een Informatiedag of meer dan één commissievergadering op één dag bijwonen meer presentiegeld kunnen declareren, bestaat de kans dat dit leidt tot extra uitgaven. In 2026 zal dit worden gemonitord.

Conclusie

Om te voldoen aan de bepalingen in het Besluit en de circulaire 'Toelichting wettelijke bepalingen over commissies in de Provinciewet en Gemeentewet' is het noodzakelijk de Verordening aan te passen. Na vaststelling van de geactualiseerde Verordening wordt voldaan aan de wet- en regelgeving.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage 1 verwoord. Het Presidium van Provinciale Staten van Overijssel,

voorzitter,

griffier,